

Sygn. akt III CZP 55/11

POSTANOWIENIE

Dnia 20 października 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Kozłowska

SSN Grzegorz Misiurek

w sprawie z wniosku "N. – K." sp. z o.o. w K.
o wpis zmiany nazwy użytkownika wieczystego,
na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 20 października 2011 r.,
na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego
przez Sąd Okręgowy
postanowieniem z dnia 31 maja 2011 r.,

"Czy podstawą wpisu w sprawie o wpis w dziale II księgi wieczystej zmiany nazwy właściciela nieruchomości, może być kopia odpisu aktualnego z Rejestru Przedsiębiorstw Krajowego Rejestru Sądowego potwierdzona za zgodność z oryginałem przez występującego w sprawie pełnomocnika w osobie radcy prawnego lub adwokata?"

odmawia podjęcia uchwały.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 7 czerwca 2011 r. Sąd Rejonowy oddalił wniosek o wpis w księdze wieczystej zmiany nazwy użytkownika wieczystego z powodu niedołączenia do wniosku dokumentów stanowiących podstawę wpisu. Z uzasadnienia tego postanowienia wynika, że dołączona do wniosku kserokopia dokumentu urzędowego jedynie poświadczona przez radcę prawnego za zgodność z oryginałem nie ma przymiotu dokumentu urzędowego i nie może być podstawą dokonania wnioskowanego wpisu w księdze wieczystej .

W apelacji wnioskodawca zarzucił niezastosowanie art. 130 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez odstąpienie od wezwania pełnomocnika do uzupełnienia wniosku przez dołączenie oryginałów dokumentów.

Przy rozpoznawaniu apelacji Sąd Okręgowy powziął poważne wątpliwości ujęte w przedstawionym do rozstrzygnięcia zagadnieniu prawnym. Uzasadniając je, skupił się na ocenie wzajemnej relacji między art. 31 ustawy o księgach wieczystych i hipotece a art. 129 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2010 r., skłaniając się do aprobaty konsekwentnej linii orzecznictwa Sądu Najwyższego, uznającej wyłącznie oryginał dokumentu lub jego urzędowy odpis pochodzący od organu wydającego za dokument stanowiący podstawę do dokonania wpisu w księdze wieczystej. Swoje wątpliwości Sąd odwoławczy uzasadnił wyłącznie stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w 2010 r. w dwóch uchwałach, w których Sąd ten uznał poświadczoną za zgodność z oryginałem, przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, kopię odpisu z KRS za podstawę nadania klauzuli wykonalności w postępowaniu klauzulowym. Aprobując ten pogląd, Sąd Okręgowy wyraził jednak wątpliwość co do możliwości jego wykorzystania także w postępowaniu wieczystoksięgowym, w którym dokument stanowi podstawę dokonania wpisu w księdze wieczystej, będącego orzeczeniem merytorycznym co do istoty sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przedmiotem zagadnienia prawnego przedstawionego do rozstrzygnięcia w trybie art. 390 § 1 k.p.c. może być wyłącznie kwestia prawna budząca poważne wątpliwości, której wyjaśnienie jest niezbędne dla rozstrzygnięcia sprawy. Dla skorzystania z uprawnienia przewidzianego w powołanym przepisie konieczny jest zatem merytoryczny związek między przedstawionym zagadnieniem prawnym, a podjęciem decyzji co do istoty sprawy. Poza tym rozstrzygnięcie przedstawionego zagadnienia musi być niezbędne dla rozpoznania środka odwoławczego. Sąd drugiej instancji, przedstawiając zagadnienie prawne, powinien więc szczegółowo uzasadnić, na czym polegają jego wątpliwości, dlaczego uważa je za poważne i dlaczego rozstrzygnięcie tego zagadnienia jest konieczne dla rozpoznania środka odwoławczego. Argumenty te podlegają rozważeniu przez Sąd Najwyższy, który w pierwszej kolejności bada, czy spełnione zostały warunki do podjęcia uchwały (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, niepubl., z dnia 24 stycznia 2002 r., III CZP 76/01, niepubl., z dnia 29 listopada 2005 r., III CZP 102/05, niepubl., z dnia 15 grudnia 2006 r., III CZP 120/06, niepubl., z dnia 19 stycznia 2007 r., III CZP 135/06, niepubl., z dnia 25 stycznia 2007 r., III CZP 100/06, niepubl., z dnia 25 czerwca 2008 r., III CZP 49/08, niepubl., z dnia 28 sierpnia 2008 r., III CZP 67/08, niepubl. i z dnia 17 września 2008 r., III CZP 70/08, niepubl.).

Jest tak dlatego, że instytucja pytań prawnych, prowadząca do związania sądu orzekającego w danej sprawie poglądem Sądu Najwyższego, zawartym w podjętej uchwale, jest wyjątkiem od konstytucyjnej zasady podległości sędziów tylko Konstytucji oraz ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP). Powinna być zatem - jak podkreślił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 30 marca 1999 r., III CZP 62/98 (OSNC 1999, nr 10, poz. 166) - opisywana z pełnym uświadomieniem tej wyjątkowości, co z kolei nakazuje wyklądać przepis art. 390 § 1 k.p.c. w sposób jak najbardziej ścisły, bez żadnych koncesji na rzecz argumentów o nastawieniu celowościowym lub utylitarnym.

Przed podjęciem postanowienia w trybie art. 390 § 1 k.p.c. Sąd drugiej instancji powinien więc rozważyć wszystkie pojawiające się w sprawie kwestie prawne, które prowadzą do wniosku o konieczności rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości (postanowienie

SN z dnia 12 stycznia 2010 r., III CZP 106/09, niepubl.). W szczególności uzasadnienie postanowienia o przedstawieniu zagadnienia prawnego powinno zawierać możliwe rozbieżne rozwiązania tego zagadnienia mogące wchodzić w rachubę wraz z przedstawieniem argumentów w odniesieniu do każdego z nich. Nie jest natomiast wystarczające ograniczenie się do zaprezentowania jednego stanowiska, zawierającego przytoczenie wyłącznie argumentów mogących je uzasadniać. Tymczasem tak właśnie postąpił Sąd Okręgowy jednoznacznie stwierdzając, że art. 129 k.p.c., znajdujący odpowiednie zastosowanie z mocy z art. 13 § 2 k.p.c. w postępowaniu wieczystoksięgowym, nie jest przepisem szczególnym, o którym stanowi art. 31 ust. 1 u.k.w.h. i nie eliminuje określonego w tym ostatnim przepisie wymogu załączenia do wniosku dokumentu z podpisem notarialnie poświadczonym. W stanowczej ocenie Sądu drugiej instancji dokonana nowelizacja art. 129 k.p.c., z mocą od dnia 1 stycznia 2010 r., pozostaje bez znaczenia dla interpretacji art. 31 ust. 1 u.k.w.h. Aprobując konsekwentny pogląd Sądu Najwyższego co do formy orzeczeń mających być podstawą wpisu w księdze wieczystej oraz wskazując na istnienie trybu uzyskiwania przez stronę odpisów tych orzeczeń w ilościach prawnie dopuszczalnych, Sąd Okręgowy stwierdził nader jednoznacznie, że brak jest podstaw do wprowadzania do obrotu prawnego tych samych dokumentów urzędowych sporządzanych jednak w innej formie aniżeli przewidziana w art. 31 ust. 1 u.k.w.h. Dostrzeżenie odmiennego poglądu w orzecznictwie Sądu Najwyższego, wyrażonego jednak wyłącznie w odniesieniu do postępowania klauzulowego, Sąd Okręgowy uznał za podstawę swoich wątpliwości co do możliwości zastosowania takiego stanowiska w postępowaniu wieczystoksięgowym o wpis do księgi wieczystej, bez zaprezentowania jednak jakichkolwiek argumentów mających uzasadniać stwierdzenie o powzięciu tych wątpliwości. Przeciwnie, Sąd ten wzmocnił konsekwentnie prezentowane dotychczas stanowisko, eliminując nawet werbalne li tylko powołanie się na powzięte wątpliwości, w następstwie wyrażonej oceny, że wpis do księgi wieczystej jest orzeczeniem merytorycznym co do istoty sprawy, a nie tylko czynnością o charakterze technicznym.

Wątpliwości Sądu Okręgowego w istocie nie zostały więc sformułowane, a zwłaszcza umotywowane w sposób usprawiedliwiający wahania tego Sądu

w opowiedzeniu się za określoną koncepcją prawną, spośród obu koncepcji mogących wchodzić w rachubę.

W tej sytuacji brak jest podstawy prawnej do udzielenia przez Sąd Najwyższy odpowiedzi na przedstawione przez Sąd Okręgowy zagadnienie prawne. Celem instytucji przewidzianej w art. 390 k.p.c. nie jest bowiem wspieranie przez Sąd Najwyższy jednoznacznie sformułowanego i podzielanego stanowiska sądu drugiej instancji (postanowienia SN: z dnia 25 stycznia 2007 r., III CZP 100/06, niepubl., z dnia 14 grudnia 2007, III CZP 110/07, niepubl.), wyraźnie dominującego w uzasadnieniu jego postanowienia, w którym brak jest zarazem wskazania argumentów jurydycznych pozwalających na inne możliwe rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego przedstawionego w sentencji tego postanowienia. Przeciwno udzieleniu przez Sąd Najwyższy odpowiedzi na przedstawione zagadnienie prawne przemawia więc okoliczność, że Sąd Okręgowy dokonał jednoznacznego określenia stanowiska, które uznaje za trafne, i zaprezentował w tym zakresie pogląd pozbawiony w istocie wątpliwości, na tyle przy tym stanowczy, że jego sformułowanie pozwalało mu już na tym etapie postępowania dokonać oceny trafności zaskarżonego apelacją postanowienia (postanowienia SN: z dnia 24 maja 2002 r., III CZP 30/02, niepubl.; z dnia 10 lutego 2006 r., III CZP 1/06, niepubl.).

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 61 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.) postanowił, jak w sentencji.